

Ankarada 20 ağustos 1931 tarihinde imzalanan Türkiye - Lehistan ikamet mukavelesinin tasdikı hakkında kanun

(*Resmî Gazete ile neşir ve ilâm: 5/VII/1932 - Sayı: 2142*)

No.
2044

Kabul tarihi
28 - VI - 1932

BİRİNCİ MADDE — Türkiye Cümhuriyetile Lehistan Cümhuriyeti arasında 29 ağustos 1931 tarihinde Ankarada imzalanan ikamet mukavelesi kabul ve tasdik edilmiştir.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun ahkâmını icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

30 haziran 1932

TÜRKİYE İLE LEHİSTAN ARASINDA İKAMET MUKAVELESİ

Bir taraftan,
Türkiye Reisiümhuru,
Diğer taraftan,
Lehistan Reisiümhuru,

İki memleket arasında iktisadî münasebetlerin inkişafı ve Türk tebaasının Lehistanda ve Leh tebaasının Türkiyede ikametleri şeraitinin tanzimi için Lozanda 23 temmuz 1923 tarihinde aktolunan ikamet mukavelesinin yerine bir yenisinin ikamesi faideli olacağı kanaatinde olduklarından bu maksatla murahhasları olarak,

Türkiye Reisiümhuru,
Millî Müdafaa Vekilî Zekâî Beyi,
Lehistan Reisiümhuru,

Lehistanın Türkiyede fevkalâde murahhas ve büyük elçisi M. Kazimir Olsowskiyi tayin etmişleridr.

Müşarileyhuma, usulüne muvafık ve muteber görülen salâhiyetnamelerini yekdiğerine tebliğ eyledikten sonra atideki ahkâm üzerinde mutabık kalmışlardır.

Madde — 1

Yüksek Âkit taraflardan birinin tebaası, diğer tarafın ülkesinde orada meri veya meriyete konulacak kanunlar mahfuz kalmak kaydı ile yerleşmek, ikamet etmek, gitmek ve gelmek ve onu serbestçe terketmek haklarına malik olacaklardır.

Maamafih, şurası mukarrerdir ki yukarıdaki ahkâm, muhacereti kanunlarla tanzim hususunda Yüksek Âkit taraflardan her birine tanınan haklara halel getirmiyecektir.

Madde — 2

Yüksek Âkit tarafların her biri, bilcümle cenebiler hakkında tatbik edilen kanun ve uizamlar

dahilinde, ferdi tedbirlerle diğer taraf tebaasını ülkesi dahilinde ikamet ve yerleşmekten men veya memlekettten tebit hakkını muhafaza eyleyler.

Madde — 3

Yüksek Âkit taraflardan her birinin tebaası diğerinin ülkesinde memleketin kanun ve nizamlarına tevfikân, menkul veya gayrimenkul emval tasarrufu, iştirası, icarı, ve bunlardan her hangi bir suretle intifa hususunda en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesinden müstefit olacaklardır. Ancak şurası mukarrerdir ki bunlar yalnız, memleketin kanunları mucibince ecebiler tarafından ihrazı kabul edilen emvali ihraz edebileceklerdir.

Mezkûr tebaaya aynı zamanda memleketin kanun ve nizamlarına tevfikân alelûmum emval ve eşyalarını serbestçe memlekettten çıkarmağa da müsaade edilecektir. Bu hususta en ziyade müsaadeye mazhar millet tebaasına tahmil edilen tahdidat veya rüsumdan daha ziyade hiç bir tahdit veya resme tâbi olmayacaklardır.

Madde — 4

Yüksek Âkit taraflardan birinin tebaası diğerinin ülkesinde memleketin kanun ve nizamlarına tevfikân ve memleket kanunu mucibince mahalli tebaaya hasredilmiş veya edilecek olanlardan maada her nevi sanat, ticaret, hırfet ve mesleki icra edebileceklerdir.

Madde — 5

Yüksek Âkit taraflardan her birinin tebaası diğerinin ülkesinde şahısları, malları ve her nevi sanat, ticaret, hırfet ve meslekin icrası için her ne mahiyette olursa olsun mahalli tebaadan cıba-yet olunanlardan başka veya daha çok miktarda vergi, harç veya tekâlifi tediye ile mükellef olmayacaklardır. Bu vergi, harç veya tekâbfın kimin hesabına tahsil edildiği nazarı itibara alınmaz.

İşbu mukavele ahkâmı, hini hacette ecebilerin ikametine veya onların kaydü tescili merasimine müteallik rüsumun istifasına mâni olmayacaktır. Bu hususta en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesi cari olacaktır.

Madde — 6

Merkezleri Yüksek Âkit taraflardan birinin ülkesinde bulunan ve onun kanunları mucibince usulü dairesinde mevcudiyeti haiz olan hisse senedatlı ve sair ticari şirketler - sınaî ve malî şirketler, sigorta ve nakliyat şirketleri de dahil olmak üzere - gayrimişru bir gaye takip eylemedikleri takdirde, diğer tarafta da mevcudiyeti haiz tanınacaklardır.

Mezkûr şirketler, diğer memleketin meri bulunan veya meriyete konacak olan kanun ve nizamlarına tevfikân ve eğer o memleketin kanunu müsaade istihsali mecburiyetini vazediyorsa müsaadenin istihsalinden sonra o ülkede yerleşebilecekler, filiyaller, şubeler ve acentalar ihdas ve müddei veya müddeialehy sıfatile mehakime müracaat edebileceklerdir.

Yüksek Âkit taraflardan birinin kanunları mucibince teşekkül etmiş olan mezkûr şirketlerin faaliyeti, diğerinin ülkesinde vaki olduğu takdirde, o memleketin kanun ve nizamlarına tâbi olacaktır. Bu faaliyeti noktasmadan en ziyade müsaadeye mazhar millet şirketlerinden daha dun bir muamele görmeyeceklerdir. Emvallerinin kanunî ve adli himayesi hususunda diğerinin ülkesinde milli şirketlere tatbik edilen muameleden müstefit olacaklardır.

Yüksek Âkit taraflardan birinin şirketleri ve onların filiyalleri, şubeleri ve acentaları diğerinin ülkesinde vergi, harç veya teklif noktasından en ziyade müsaadeye mazhar millet şirketlerine tahmil edilenden daha ziyade vergi, harç veya tekâliffe tâbi tutulmayacaklardır.

Şurası mukarrerdir ki mezkûr şirketler ruhsatname istihsaline ve ecebî şirketlerin tesciline müteallik harçları tediye ve kanunda musarrah teminat akçesini tediye ile mükellef olacaklardır. Millî

şirketler ile aynı şerait dahilinde ve aynı miktarda tekâlif harbiye ve vaziyetten başkasına tâbi olmayacaklardır.

Sermaye, varidat, kâr üzerine hesap edilen vergiler hususunda Yüksek Âkit taraflardan her biri diğerinin şirketlerini, vergilerin mahiyetine nazaran ancak kendi ülkesinde işlettiği sermaye hissesi, orada mutasarrıf olduğu emlak, temin ettiği kâr veya yaptığı iş nisbetinde vergi tediyesinden maadasile mükellef tutulmayacaktır.

Mezkûr şirketler, en ziyade müsaadeye mazhar millet şirketleriyle aynı şerait dahilinde ve memleketin kanunlarına tevfikan her türlü menkul emvali ihraz edebileceklerdir. Şirketin faaliyeti için muktazi gayrimenkul emvalin üçüncü madde mucibince ihrazı hususunda da aynı muamele cari olacaktır. Bu takdirde gayrimenkul emval tasarrufunun şirketin esas gayesini teşkil etmemesi meşruttur.

Madde — 7

Yüksek Âkit taraflardan birinin tebaası, diğerinin ülkesinde gerek sulh ve gerek harp zamanında hiç bir askerî hizmet ifasına veya şahsî hizmeti askerîye yerine kaim olmak üzere aynen veya malen bir vergi tesviyesine tâbi tutulmayacaktır.

Mahallî tebaa ile aynı şerait dahilinde ve müteakıl kanunlarda musarrah tazminat mukabilinde gerek sulh ve gerek harp zamanında memleketin tebaasına tahmil edilen ve diğer taraf tebaasına tatbik edilecek olan tekâlif harbiye ve vaziyet muamelâtı müstesna olmak üzere diğer taraf tebaasından kanunlara tevfikan Hükûmetin veya onun idari taksimatının nefine olarak ihdas edilmiş vergi veya rüsumdan maada hiç bir teklif talep edilmeyecektir. Bu ahkâm bir tarafın diğer taraf ülkesinde bulunan şirketleri hakkında da tatbik edilecektir.

Bir taraftan tebaası diğerinin ülkesinde her hangi bir adli, idarî veya beledî mecburî hizmetten, kanun diğer suretle hüküm vermemiş ise muaf olacaklardır.

Yüksek Âkit taraflardan birinin tebaa veya şirketlerine ait emval, diğerinin ülkesinde kanunen menfaati umumiyeden olduğu tanınan bir sebep olmadıkça ve mahallî kanun mucibince müesses usule tevfikan adlâne ve mütekaddım bir tazminat verilmedikçe istimlak edilmeyecek veya mezkûr tebaa muvakkaten bile bu emvalin intifaından mahrum edilmeyecektir.

Madde — 8

Yüksek Âkit taraflardan birinin tebaası, diğerinin ülkesinde gerek iddiayı hak ve gerek haklarını müdafaa için memleketin kanunlarına riayet ederek kanunen müesses her derecede mahakime serbestçe müracaat edebilecektir. Bunlar her derece mahakimde memleketin kanunlarıyla müsaadeyi haiz avukat veya her nevi vekilleri istihdam edebilecek ve bu hususatta mahallî tebaaya bahşedilmiş veya edilecek olan hukuk ve menafiden istifade edebileceklerdir.

Altıncı maddenin beşinci fıkrasında zikrolunan şirketler adli hususatta tebaa ile aynı hukuktan müstefit olacaklardır.

Muhakeme masarifini müemmin kefalet akçesine, meccanî müzaheretli adliyece, kararların tatbikine ve adli evrakın tebliğine müteallik mesail Yüksek Âkit taraflar arasında aktebilecek bir mukavele mahsus ile halledilecektir.

Mezkûr mukavele aktebileceğe kadar bu husus mahallî kavanin ile idare edilecektir.

Madde — 9

Versailles muahedesinin 104 üncü maddesi ve Pariste Lehistan Cümhuriyeti ile Danzig serbest şehri arasında imzalanan mukavelenin 2 nci ve 6ncı maddeleri mucibince Danzig serbest şehrinin haricî işlerini idareyi taahhüt etmiş olan Lehistan Hükûmeti serbest şehrin bu mukavelede âkit taraf olduğunu ve ondan mütevellit hukuk ve vezâifi kabul ettiğini beyan hakkını muhafaza eyler.

Madde — 10

Yüksek Âkit taraflar, aralarında 23 temmuz 1923 tarihinde Lozanda imza edilmiş olan ikamet mukavelesinin, işbu mukavelenin meriyete girdiği günden itibaren hükümden sakıt olacağını tasdik eylerler.

Madde — 11

İşbu mukavele üç sene için aktedilmiştir.

Bu mukavele tasdik edilecek ve Varşovada tasdiknameler teati edildikten 30 gün sonra meriyet mevkiine girecektir.

İşbu mukavele, müddetinin hitamından on iki ay evvel feshedilmedikçe, zımnî muvafakat suretile temdit edilmiş addolunacaktır. Ancak bu takdirde her iki taraf on iki ay sonra mühleti hitam bulmak üzere her an mukavelcyi fesheylemek hakkını muhafaza eyler.

Yukarıda vazolunan ahkâmı tasdik etmek üzere zikrolunan ve imza salâhiyetini haiz olan murahhaslar bu muahedeyi imzalamışlar ve mühürlerle mühürlemişlerdir.

Ankarada iki nüsha olarak 29 ağustos 1931 taribinde tanzim edilmiştir.

İMZA PROTOKOLU

Bu mukaveleni nimzası esnasında murahhaslar atideki ahkâm üzerinde mutabık kalmışlardır:

Munzam birinci madde

Birinci madde ahkâmı, Yüksek Âkit taraflardan birinin diğerinin tebaası hakkında bu son memlekette ecebiler hakkında meri olan veya meriyete konulacak olan ahkâmı tatbika, bu hususta en ziyade müsaadeye mazhar millet carî olmak kaydıla, mâni olamıyacaktır.

Munzam dördüncü madde

Heride Yüksek Âkit taraflardan biri bir üçüncü Devlet tebaasına kendi tebaasına hasrettiği meslek ve hırfetlerden birinin icrası hususunda bir imtiyaz bahşettiği takdirde bu imtiyaz - ferdan bahşedilenler hariç olmak üzere - aynı zamanda ve bilâ talep diğer taraf tebaasına da teşmil edilecektir.

En ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesi, Yüksek Âkit tarafların biri tarafından, işbu mukavelenin imzasından evvel beynelmil el muahedat mucibince ihzar edilmiş olan hakların kendi tebaasına tanınması için iddia edilemeyecektir.

Yeni bir kanun her hangi bir meslek veya hırfeti mahalli tebaaya hasrettiği ve bu meslek veya hırfetin icrasında müktesep hukuku tanıdığı takdirde birinci fıkrada derpiş edilen en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesi Yüksek Âkit taraflardan her birinin müktesep hukuku hususunda, ancak bu tebaa kanunda musarrah müddet zarfında ve şerait dahilinde mezkûr meslek ve hırfeti icra eyledikleri takdirde talep edilebilecektir.

Munzam altıncı madde

Altıncı maddenin ahkâmı ile, Yüksek Âkit taraflar Türkiyede faaliyette bulunan Leh şirketlerinin 30 teşrinisani 1330 (1914) tarihli Türk kanununun 15 inci maddesinin tatbikatından haşig tutmağı kastetmemişlerdir.

Merkezleri Lehistanında olan Leh bankalarının filiyal veya şubeleri yukarıki fıkranın şumulü dahilinde değildirler.

İşbu protokol ikamet mukavelesinin mütemmim cüzüdür. Bu mukavele ile beraber tasdik edilecek ve onunla aynı günde meriyet mevkiine girecektir.

Ankara 29 ağustos 1931

<i>Cümhuriyet Reislığıne yazulan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	29 - VI - 1932 ve 1/235
<i>Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cümhuriyet Reislığından gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	30 - VI - 1932 ve 1/487
<i>Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları</i>	:	Cilt Sayfa 6 2 9 338,380,384,402,405,406:408